

פניני אביר יעקב

פנינים לפרשת השבוע מתורת המקובל האלקי
רבינו יעקב אביחצירא זיע"א

גלין ל' - פרשת מטות מסעי תשפ"ד

יום חמישי מלחמתה של תורה

הדרך היחידה לנצח את היצר הרע זה לימוד התורה, כמו שמוכר בגמרא (קידושין ל') שהקב"ה אומר 'בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין', אבל בשביל שלימוד התורה יגן מפני היצר הרע, לא מספיק בלימוד סתם, אלא צריך כמה תנאים לזה, וכך דורש מרן 'אביר יעקב' בספרו 'פיתוחי חותם':

ז'אמר אלעזר הכהן זה היצר טוב שנקרא 'עזר א-ל', שהוא נשלח לעזרה לאדם על ידי הקב"ה, ונקרא גם 'כהן', שהוא משרת את רצון ה'.

א'ל אנשי הצבא הנאים למלחמה: הם אלו שרוצים ללחום ביצרים כמו שאומר רש"י על ידי לימוד התורה - מלחמתה של תורה, כמו שאומרת הגמרא (קידושין ל') 'בני, אם פגע בך מנוול זה, משכוח לבית המדרש, אם אבן הוא נימוח, אם ברזל הוא מתפוצץ'.

וכך אומר רש"י הטוב **זאת חוקת התורה** - אם אתם רוצים להילחם ביצר הרע על ידי התורה, **אך את הזהב ואת הכסף, אך** זה לשון מיעוט, שיעמט ברדיפה אחר 'הזהב והכסף', ואפילו כשצריך לעסוק לפרנסתו, יעשה תורתו קבע ומלאכתו ארעי.

א'ת החנושה: שיעמט גם את מידת העקשנות, שלא יעמוד על דבריו בחנושה נחושה, אלא יודה על האמת - שרק כך יוכל ללמוד תורה לשם שמים ולא לשם כבוד עצמו.

א'ת הברזל: שלא יהיה כעסן וקפדן, 'ברזל' הוא בגימטריא 'הקפדן' [מאתיים שלושים ותשע].

א'ת הדיבול: שלא ילמד לבדו מובדל מאחרים, אלא רק יחד עם אחרים שיעמידו אותו על האמת אם טועה, וכך יוכל להשיג את אמינות התורה.

א'ת העופרת: שירחיק מעליו את מידת העצלות - שלא יהיה כבד כמו עופרת, אלא יספוק בתורה בשמחה ובוהיוות.

ואם כך ילמד לא יפחד מהיצר הרע, כי **'כל דבר אשר יבוא באש'** אלו דיבורי התורה, כמו שכתוב 'הלא כל דברי כאש נאום ה', **'תעבירו באש וטהרו'** שכח התורה יכול לטהר מכל הטומאות, וכך מתגברים על היצר הרע ומתקיימים לקב"ה.

יום שישי הכנה רוחנית לשבת

מצות השבת היא מצוה חביבה מאד על כל בני ישראל בכל הדורות. תמיד היהודים הכינו וטרחו בהכנות רבות לשבת, קנו מעדנים וניקו את הבתים.

בענין זה מוסיף מרן 'אביר יעקב' בספרו 'מחשופי הלבן': בגלל שיעיקר השבת הוא תענוג רוחני, נשמה יתירה, לא מספיק רק בהכנות גשמיות לשבת, אלא צריכה גם הכנה רוחנית, להכין את הנפש שתוכל לקבל את הנשמה היתירה, ולזכות למיעין עולם הבא.

ומה היא ההכנה הרוחנית הראויה לשבת? תורה וענוה.
וכך דורש רבינו בפסוקי הפרשה:

'כל דבר אשר יבוא באש' - 'אש' זו התורה הקדושה שנמשלה לאש, כמו שכתוב (ירמיה כג ט) 'הלא כל דברי כאש נאום ה', שמי שהוא בעל תורה, ויכול לעסוק בה, יכין את עצמו לשבת על ידי 'אש התורה'.

ומי שלא יכול לעסוק בתורה, **וכל אשר לא יבוא באש'** - שלא יכול לעסוק בתורה שמשולה לאש, אבל רוצה לטהר את הנפש לשבת, גם לו יש דרך להכין את הנשמה לשבת, כיצד? **'תעבירו במים'**, יעשה את עצמו שפל, כמו מים שיורדים ממקום גבוה למקום נמוך, ועל ידי שינהג במידת הענוה, יזכה שיתכפרו כל חטאיו, כמו שכתוב בפסוק (תהלים נא ט) 'זבחי א-להים רוח נשברה', וכך שהוא נקי מחטא. יזכה לקדושת שבת.

ואם כך ינהג **שיוכנסתם בנדיכם ביום השביעי** אלו 'נפש רוח ונשמה', שהם כמו 'לבוש' לאדם, **'טוהרתם'** שטיהר וקידש אותם במשך ימות השבוע, על ידי תורה וענוה, או יזכה ל'יואחר תבואו אל המזונה', 'המחנה' אותיות 'המקנה', שהיא יום השבת - יום מנוחה.

בדיבורי חול שומר ומטהר את הפה - גם דיבורי הקדושה יהיו טהורים וקדושים, אבל אם חלילה לדיבורי חול מטמא את הפה בשקר ולשון הרע, אז גם דיבורי הקדושה של התורה והתפילה - יהיו טמאים, חלילה.

יום שלישי אהבת ישראל לפני הקב"ה

פרשת נדרים ושבועות מסתיימת בפסוק **'אלה החוקים אשר צוה ה' את משה בין איש לאשתו בין אב לביתו בנעוריה בית אביה'**.

שואל מרן 'אביר יעקב' בספרו 'פיתוחי חותם', מדוע כתוב בכלל הפסוק הזה? הוא לא מוסיף שום דין שלא היה כתוב לפני זה. ובודאי שהתורה לא כותבת שום מילה מיותרת, וכאן נכתב פסוק שלם שרואה לכאורה מיותר.

ומסביר בדרך דרש ורמו, שהפסוק בא ללמד על האהבה הגדולה של הקב"ה לבני ישראל, אהבה שאין כמותה בכל העולם, שלכן מסר לבני ישראל את ענייני נדרים ושבועות, שיש בהם סודות עצומים ונוראים כמו שמבואר בהרחבה בוהר הקדוש ובדברי הארי"ז ז"ל (שער רוח הקודש תיקון ו). ובני ישראל הם אלו שקובעים את ההלכה בדברים האלו, והם אלו שיכולים לנדוד ולהישבע.

זהו מה שרומזת התורה: **'אלו החוקים אשר צוה ה' את משה'** בענייני נדרים ושבועות, זה דבר גדול מאד, שנמסר לבני ישראל רק בגלל **'בין איש לאשתו' 'בין אב לביתו'**, האהבה הגדולה של הקב"ה אליהם, כמו האהבות הכי גדולות שיש.

ומדגישה התורה שוב **'בנעוריה בית אביה'**, שאהבת הקב"ה לבני ישראל שמשולה גם לאהבה שאוב אוהב את הבת שלו, זה לא האהבה שבין אב לבת הבוגרת, אלא אהבה של אב לבת הקטנה שלו, שאוהב אותה ביותר, שעדיין לא חטאה לפניו בכלום.

זהו גם מלמד אותנו, שאם הקב"ה כל כך אוהב אותנו [שהרי לכן מסר לנו את ענייני נדרים ושבועות], אם כך אנחנו מצידנו נשמור על הפה יותר ויותר, ונראה גם אנחנו לקב"ה את האהבה שאנחנו אוהבים אותו.

יום רביעי דרכי בעל תשובה

ידוע מאמר חז"ל (ברכות לד'): 'במקום שבעלי תשובה עומדים - אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד', והסיבה לכך היא שהצדיק שלא חטא מימיו, לא טעם טעם חטא, ולכן הניסיונות שלו קלים יותר. אבל מי שחטא, וכבר טעם את טעמו של החטא, צריך להתאמץ מאד בשביל לא ליפול שוב בחטא, ולכן צריך לעשות לעצמו גדרים וסייגים נוספים, ולהרבות בתפילה שלא ישוב לחטאו.

מרן 'אביר יעקב' בספרו 'מחשופי הלבן' מרמז את זה בפסוק שנאמר על בני גד ובני ראובן לאחר שמשוה רבנו נוף בהם:

'ויגשו אליו' - חז"ל אומרים ('ב"ר מט ח) שלשון 'הגשה' משמשת לשלושה דברים: 'מלחמה', פיוס, ותפילה; ואת שלושת הדברים האלו צריך לעשות בעל תשובה, והם מרומוזים במילה 'ויגשו'. דבר ראשון: 'מלחמה' - להילחם ביצר הרע, ולא לתת לו להכשיל אותו שוב, זהו **'גדרת צאן נבנה למקננו פה'**, 'גדרת' (בכתיב מלא - גדרות) עולה בגימטריא 'תרי"ג' [שש מאות ושלוש עשרה], ו'צאן' עולה בגימטריא 'מנחה' [מאה ארבעים ואחד], לרמז על קיום כל המצוות שבעל תשובה יקפיד עליהם.

דבר שני: 'פיוס' - שביטוח לקב"ה שיקבל עליו גדרים נוספים, וכך ירחק מהעבירה יותר ויותר, ובה הקב"ה מתפייס ומוחל לו על החטאים. זהו פירוש הפסוק **'ויגשו אליו'** - אל הקב"ה, **'ויאמרו'** - והבטיחו, **'גדרת צאן נבנה למקננו'**, 'גדרת' מלשון גדרים וסייגים, שיוסיפו גדרים על תרי"ג המצוות.

והדבר שלישי: 'תפילה' - שהבעל תשובה צריך לגשת לפני ה', ולבקש שיעזור לו לקיים את כל המצוות, ולעמוד בגדרים וסייגים שהוסיף לעצמו, זהו **'ויגשו אליו'** - לתפילה, **'ויאמרו גדרת צאן נבנה למקננו'** שביקשו מהקב"ה שיעזור להם לעמוד במצוות, ובגדרים שקיבלו.

יום ראשון כח הדיבור

כח הדיבור הוא כח גדול מאד, ואם אדם מנצל את הכח הזה לטוב, הוא גורם טובה לכל העולמות.

ועיקר תיקון האדם נעשה בפה - בכח הדיבור, כמו שכתוב (קהלת ו ז) 'כל עמל אדם לפיהו', ובדיבור מתבטא עיקר החילוק בין 'אדם' ל'בהמה', גם בהמה עושה דברים, אוכלת, נושמת, אבל הדיבור נמצא רק אצל בן אדם, כי זה עיקר התפקיד שלו - הדיבור.

אבל זה כנגד זה עשה האלוקים, וכמו שבכח הדיבור אפשר לגרום לכל כך הרבה דברים טובים, כך ח"ו להפך, וכמו שמצאנו למשל על לשון הרע, שכתוב שהוא כנגד ג' עבירות חמורות, עבודה זרה, גילוי ערויות, ושפיכות דמים. וזה בגלל הכח הגדול שיש לדיבור.

כותב מרן 'אביר יעקב' בספרו 'פיתוחי חותם' שלכן התורה ציוותה כל כך הרבה מצוות בדיבור: תורה, תפילה, והירות מלשון הרע ושקר, ועוד הרבה מצוות, והטעם בזה, בשביל שנשים לב לכח הגדול הזה ולא נקלקל אותו.

ועל פי זה הפה הוא הפסוק בפרשה שלנו:

'ידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל' - החטאים שבדיבור [כמו שקר, לשון הרע, ליצנות, שבועות שוא ועוד], הם כל כך מצויים אצל הבריות, ולכן משה רבינו צוה את 'ראשי המטות', שישגיחו היטב על הדבר, ויהיו את 'בני ישראל', ויאמרו אליהם:

'זה הדבר אשר צוה ה' - השכינה הקדושה נקראת 'דבר', כמו שפירש הוהר הקדוש את הפסוק 'גיבורי כח עושי דבר', על הצדיקים - 'גיבורי כח' שמתקנים את 'השכינה' שנקראת 'דבר', והסיבה שהשכינה נקראת 'דבר' כותב הרמ"ק (פרדס רימונים שער כג פרק ד) שכמו שהדיבור של המלך מגלה את רצון המלך, כך השכינה, שהיא מידת המלכות, מגלה את רצון השם בעולם.

ובגלל שהשכינה נקראת 'דיבור' והיא תלויה בדיבור של האדם, לכן מוסיף הפסוק ואומר **'איש כי ידור נדר לה: לא יחל דברו'** שאם יחלל את דברו, יפגום ח"ו בשכינה העליונה, אלא **'ככל היוצא מפיו יעשה'**, 'יעשה' זה לשון בניה ועשיה, שאם ישמור את פיו, יתקן ויבנה את השכינה העליונה.

יום שני התנאי לתפילה - פה נקי!

לפעמים אדם יכול להתפלל וללמוד תורה, אבל הוא לא רואה ברכה במעשיו, לא ברוחניות ולא בגשמיות, וגם כאשר הוא מתפלל על דברים שנצרכים לו - תפילתו לא נענית.

מסביר מרן 'אביר יעקב' בספרו 'אלף בינה' (תהלים קיט אות מ) שהסיבה לכך היא בגלל שהוא לא מקפיד לשמור את הפה שלו מדיבורים אסורים, כמו שקר, לשון הרע, ליצנות וכדומה.

פירוש הדבר, אפילו אם אדם לומד ומתפלל, אבל הוא לא שומר את הפה שלו, הוא דומה למי שמביא מנחה ומתנה למלך בכלי מלוכלך ומאוס, שהרי זה ברור שהמתנה לא מתקבל אצל המלך. כך הוא הדבר אצל אותו אחד שמתפלל לומר, אבל הפה שלו מאוס בדיבורים אסורים, לא רק שהתורה והתפילה שלו לא מתקבלות לרצון, אלא הוא גם ייענש על זה שמביא למלך מנחה בכלי מאוס ומלוכלך.

ולכן, אם אדם רוצה שהתורה שלו תפעל תיקונים בעולמות העליונים, ושהתפילה שלו תתקבל לרצון, חובה עליו לשמור מאד את הפה מכל דיבור אסור, ולהיפך, ירבה בדיבורים טובים של אמת, ואז התורה והתפילה שלו יתקבלו לרצון, שהרי מידה טובה מומרה פורענות.

ומוסיף עוד רבינו 'אביר יעקב' בספרו 'פיתוחי חותם', ומפרש בזה את הפסוק בפרשה שלנו:

'איש כי ידור נדר לה: או השבע שבועה' - איש שרוצה לעשות גדרים לעצמו בשביל שהתפילה שלו תתקבל, **'לא יחל דברו'** שלא יעשה את דיבוריו חול ושקר, כי אז הוא מטמא וממלכל את הפה, וכל דיבורי הקדושה שמוציא מפיו יתלכלכו גם כן, **'שככל היוצא מפיו'** בדיבורי עולם הזה, **'יעשה'** בדיבורי הקדושה. אם

